

Datum
2023-05-03

Diarienummer
KS-2023/853.109

Handläggare
Björn Rosborg
08-535 302 09
Bjorn.Rosborg@huddinge.se

Kommunstyrelsen

Ett statligt huvudmannaskap för personlig assistans – svar på remiss från socialdepartementet

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens beslut

Bilaga 1 till kommunstyrelsens förvaltnings tjänsteutlåtande, daterat den 3 maj 2023, överlämnas till socialdepartementet som Huddinge kommuns yttrande över remissen SOU 2023:9 ”Ett statligt huvudmannaskap för personlig assistans”.

Sammanfattning

Huddinge kommun har fått betänkandet ”Ett statligt huvudmannaskap för personlig assistans” på remiss från socialdepartementet.

Utredningen har haft i uppdrag att analysera och lämna förslag på hur insatsen personlig assistans kan organiseras i ett statligt huvudmannaskap.

Betänkandet har sänts på intern remiss till vård- och omsorgsnämnden som anser att förslaget i allt väsentligt är bra.

Kommunstyrelsens förvaltning och vård- och omsorgsnämnden anser dock att det finns ett antal synpunkter som bör beaktas av socialdepartementet i den fortsatta beredningen av ärendet. Synpunkterna rör områdena kvalifikation för att beviljas personlig assistans, sekretess, ett sammanhållet system, kommunens ansvar, sjuklönekostnader och ekonomi och redovisas under rubriken Förvaltningens synpunkter i kommunstyrelsens förvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 3 maj 2023.

Beskrivning av ärendet

Huddinge kommun har fått SOU 2023:9 ”Ett statligt huvudmannaskap för personlig assistans” på remiss från socialdepartementet. Nedan återges nuläget och utredningens uppdrag och förslag i korthet.

Personliga assistans – nuläge

I lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) ingår personlig assistans. Verksamheter ska bidra till jämlikhet och full delaktighet i samhället för

HUDDINGE KOMMUN

Postadress
Huddinge kommun
Kommunstyrelsens förvaltning
141 85 Huddinge

Besök
Kommunalvägen 28

Tfn vxl 08-535 300 00

huddinge@huddinge.se
www.huddinge.se

Datum
2023-05-03

Diarienummer
KS-2023/853.109

de personer som omfattas av lagen. Målet är att den enskilde ska ha möjlighet att leva som andra.

Den enskilde kan ha en eller flera assistenter, beroende på behoven under dygnet. Assistenterna anställs direkt av den enskilde eller genom en privat eller kommunal anordnare.

Det är kommunen som beslutar om personlig assistans enligt LSS upp till 20 timmar i veckan. I det fall den enskilde behöver hjälp med sina grundläggande behov i mer än 20 timmar i veckan är det istället Försäkringskassan som beslutar om assistansersättning enligt socialförsäkringsbalken.

Uppdrag

Huvudmannaskapsutredningen har haft i uppdrag att analysera och lämna förslag på hur insatsen personlig assistans kan organiseras i ett statligt huvudmannaskap. Förslaget ska syfta till en ändamålsenlig reglering som skapar långsiktiga och stabila förutsättningar för insatser av god kvalitet och som präglas av hög rättssäkerhet och möjligheter till uppföljning och kontroll.

Statligt huvudmannaskap

Analysen visar att ett statligt huvudmannaskap skapar förutsättningar för ökad likvärdighet och rättssäkerhet i bedömningen av rätten till personlig assistans. Ett statligt huvudmannaskap skapar även bättre förutsättningar för arbetet mot felaktiga utbetalningar och välfärds kriminalitet.

Staten ska ansvara för beslut och finansiering av personlig assistans

I utredningen framgår att staten, genom Försäkringskassan, ska ha ett samlat huvudmannaskap för beslut om, och finansiering av, insatsen personlig assistans. Statens ansvar ska även fortsättningsvis utgöras av assistansersättning enligt socialförsäkringsbalken. Det innebär att all personlig assistans i framtiden ska beslutas och finansieras av Försäkringskassan inom ramen för assistansersättningen.

Kommunerna ska även fortsättningsvis kunna utföra assistans

Kommunerna föreslås fortsätta att utföra personlig assistans om den enskilde begär det. Detta eftersom det behöver finnas en yttersta garant för att den enskilde får den insats som denne har rätt till.

Sjuklönekostnader ersätts genom timschablon

Vid en övergång till ett statligt huvudmannaskap får arbetsgivarna (assistansanordnarna) ansvar för sjuklönekostnaderna för sina personliga assistenter. Det har tidigare ingått i det kommunala basansvaret men bör genom en ny bestämmelse i socialförsäkringsbalken hanteras av staten inom ramen för schablonersättningen.

Nuvarande kvalifikation för personlig assistans ska fortsätta gälla

Utredningen föreslår att nuvarande kvalifikation för rätt till personlig assistans enligt LSS behålls i ett statligt huvudmannaskap. Det innebär att den undre

Datum
2023-05-03

Diarienummer
KS-2023/853.109

gränsen för rätt till assistansersättning med i genomsnitt över 20 timmar i veckan tas bort. Försäkringskassan ska därmed pröva en enskilds rätt till assistansersättning utan någon undre gräns uttryckt i författning.

Kommunens kontroll

Kommunerna föreslås ha en fortsatt roll i kontrollsystemet genom att de ska kunna anmäla till Inspektionen för vård och omsorg (IVO) om de får indikationer på att personlig assistans inte utförs med god kvalitet. Syftet med förslaget är ta tillvara den närhet kommunerna har till olika assistansverksamheter och genom att de flesta enskilda ofta får andra insatser av sin hemkommun.

Ekonomisk reglering och ekonomiska konsekvenser

Förslaget om ett statligt huvudmannaskap för personlig assistans innebär i korthet att kommunens kostnader för de första 20 timmarna för personlig assistans enligt socialförsäkringsbalken och för personlig assistans enligt LSS övergår till staten. En mindre del av kostnaderna för handläggning och administration kommer att kvarstå hos kommunerna.

Finansieringsprincipen

En ändrad ansvarsfördelning mellan stat och kommun ska regleras enligt finansieringsprincipen. Regleringen sker genom en minskning av det generella statsbidraget per invånare. Hur förslaget påverkar en enskild kommun beror på hur omfattande den faktiska kostnaden är för den personliga assistansen i kommunen.

Minskade administrativa kostnader...

Förslaget antas leda till en årlig besparing av administrativa kostnader med 240 miljoner kronor. Besparingen består av att kommunernas kostnader för handläggning och administration minskar mer än vad Försäkringskassans kostnader för handläggning och administration förväntas öka.

...men ökade kostnader för assistansersättningen

Försäkringskassans kostnader antas öka med 100 miljoner kronor årligen och beror framför allt på att antalet personer som har rätt till assistansersättning blir något fler vid en övergång till ett statligt huvudmannaskap då det blir en mer likvärdig tillämpning över hela landet jämfört med i dag när 290 kommuner beslutar om rätten till personlig assistans.

Ikraftträdande

Det statliga huvudmannaskapet föreslås träda i kraft den 1 januari 2026.

Remissvar från vård- och omsorgsnämnden

Vård- och omsorgsnämnden anser att förslagen i betänkandet i huvudsak är bra, men vill framhålla att det finns ett antal synpunkter som bör beaktas av socialdepartementet (bilaga 2). Det rör bland annat områdena kvalifikation för att beviljas personlig assistans, sekretess, ett sammanhållet system, kommunens ansvar och sjuklönekostnader.

Då kommunstyrelsens förvaltning instämmer i de synpunkterna vård- och omsorgsnämnden anser bör beaktas i regeringens fortsatta beredning av ärendet utvecklas dessa under rubriken förvaltningens synpunkter nedan.

Förvaltningens synpunkter

Kommunstyrelsens förvaltning anser liksom vård- och omsorgsnämnden att socialdepartementet bör beakta följande i den fortsatta beredningen av ärendet.

Kvalifikation för personlig assistans

En kvalifikation för rätten till personlig assistans kan göras, såsom redovisas i betänkandet, på tre alternativa sätt.

Kommunstyrelsens förvaltning delar utredningens förordande av alternativ 1 då det är det nuvarande och mest ändamålsenliga arbetssättet. Alternativet skapar goda förutsättningar för den beslutande myndigheten att göra en helhetsbedömning utifrån en individs samlade behov och följer intentionerna med den ursprungliga propositionen, är förenligt med FN:s funktionsrättskonvention samt ligger i linje med nuvarande prejudicerande domar.

Sekretess

Utredningen påvisar att det behövs ändringar i sekretesslagstiftningen för att underlätta övergången till Försäkringskassan. Kommunstyrelsens förvaltning anser att det måste förtydligas att det inte är kommunen som fattar beslut om vilka uppgifter som är nödvändiga vid övergången utan Försäkringskassan som ska överta uppdraget.

Sammanhållet system

Om ett statligt huvudmannaskap införs är det viktigt att kommunen skyndsamt får kännedom om att enskilda har ansökt om personlig assistans så att parallella insatser av kommun och stat utifrån olika lagrum kan undvikas.

I betänkandet föreslås ett införande av ny regel i 15 § andra stycket i LSS om att kommunen fortlöpande ska följa upp behovet av kompletterande insatser enligt såväl LSS som socialtjänstlagen (SoL) för personer med beviljad assistansersättning. Kommunstyrelsens förvaltning tolkar detta som att kommunen är skyldig att ge information kring vilka kompletterande insatser enskilda kan ansöka om enligt LSS och SoL.

Kommunens ansvar

För att enskild ska få den personliga assistansen de har rätt till måste det finnas en aktör som alltid är beredd att anordna och utföra personlig assistans för den beviljade ersättningen. Kommunstyrelsens förvaltning delar betänkandets uppfattning att ansvaret lämpligast ligger hos kommunen som har erfarenhet av, och organisation för, att utföra tjänsten och tycker att det är bra att detta ansvar förtydligas och förs in i LSS.

Betänkandet föreslår att kommunerna ska ersättas för att ta detta ansvar genom att en miljard kronor avstås från att föras över till staten i den ekonomiska regleringen. Kommunens socialförvaltning har idag en organisation som alltid är

beredd att anordna och utföra assistans när den enskilde önskar. I flera av dessa ärenden överstiger kostnaden det som betänkandet grundar sin beräkning på.

Merkostnaden beror på att kommunen utför assistans åt personer som privata anordnare inte anser sig kunna ta emot. Ofta innebär detta att personen är i behov av assistenter med specifik kompetens och att kommunen i egenskap av arbetsgivare måste göra särskilda anpassningar för att säkra en god arbetsmiljö.

Sjuklöner

Förvaltning ser positivt på att arbetsgivarna (assistansanordnarna) föreslås överta ansvaret för sjuklönekostnaderna som tidigare ingått i det kommunala basansvaret. Detta ger incitament för samtliga arbetsgivare att arbeta med friskfaktorer samt verka för en god arbetsmiljö. Vidare ger förslaget minskade administrativa kostnader för kommunen, samt en mer rättssäker process med minskad risk för välfärdsbrott.

Ekonomiska och juridiska konsekvenser

Förslaget till beslut att godkänna yttrandet till finansdepartementet medför inga omedelbara följder för kommunen, men införs ett statligt huvudmannaskap för personlig assistans får det ekonomiska konsekvenser.

En ändrad ansvarsfördelning mellan stat och kommun regleras enligt finansieringsprincipen och sker genom en minskning av det generella statsbidraget per invånare. För kommunkollektivet som helhet kommer reformen att vara ett nollsummespel. De ekonomiska konsekvenserna för en enskild kommun kan dock inte bedömas utifrån utredningens underlag.

Det finns en risk att den kostnadsberäkning som gjorts för att ersätta det kommunala ansvaret att utföra personlig assistans när den enskilde begär det kommer att understiga kommunens faktiska kostnader för detta ansvar. Därför är det av största vikt att denna ersättning följs upp och vid behov justeras.

Sammanfattning

Kommunstyrelsens förvaltning anser att förslaget till övervägande del är bra och har ovan framfört ett antal synpunkter som den anser socialdepartementet bör beakta i sin fortsatta beredning av ärendet. Även om det finns viss risk för negativa ekonomiska konsekvenser för Huddinge kommun avseende det kommunala ansvaret att utföra personlig assistans när den enskilde begär det, överväger ändå fördelarna med förslaget och kommunstyrelsens förvaltning ser positivt på införandet av ett statligt huvudmannaskap för personlig assistans.

Datum
2023-05-03

Diarienummer
KS-2023/853.109

Camilla Broo
Kommundirektör

Anna Tengelin Skoog
Biträdande kommundirektör

Bilagor

- Bilaga 1. Förslag till yttrande
- Bilaga 2. Protokollet från vård- och omsorgsnämnden
- Bilaga 3. Tjänsteutlåtandet från vård- och omsorgsnämnden
- Bilaga 4. [Ett statligt huvudmannaskap för personlig assistans Ökad likvärdighet, långsiktighet och kvalitet, SOU 2023:9 \(regeringen.se\)](#)

Beslutet ska skickas till

Socialdepartementet
Vård- och omsorgsnämnden